

רבן שמעון בן גמליאל — סיעינהו מדברי תנא קמא, דאמר: כרך דבר שמדליקין בו על גבי דבר שאין מדליקין בו, אין מדליקין בו.

ומשנינן: הא לא קשיא. כי מ"מעשה רב" היא הקושיה. שהיות ורבן שמעון בן גמליאל העיד שכך נהגו לעשות בבית רבן גמליאל — משמע שהלכה היא. [ועיין רש"י לקמן קכו ב ד"ה מעשה רב]. ולכן העדיף להקשות עליו מדברי רשב"ג מאשר לסייע לו מדברי תנא קמא.

מכל מקום, קשיא על רבה שאסר, מדברי רבן שמעון בן גמליאל. כי מאי לאו, שהיו משתמשים באגוז כדי להדליק בו.

ומשנינן: לא להדלקה היה נצרך האגוז, אלא להקפות, כדי להעמיד את הפתילה כדי שתצוף על השמן, ולכך שרי.

ופרכינן: אי להקפות היו משתמשים באגוז — מאי טעמא דתנא קמא דאסר?

ומשנינן: כולה ברייתא — דברי רבן שמעון בן גמליאל היא. וברייתא חסורי מיחסרא. והכי קתני:

כרך דבר שמדליקין בו בשבת על גבי דבר שאין מדליקין בו — אין מדליקין בו.

במה דברים אמורים: שכרך בו כדי

להדליק. אבל אם כרכו כדי להקפות מותר. שרבן שמעון בן גמליאל אומר: של בית אבא היו כורכים פתילה על גבי אגוז כדי להקפות.

ומקשינן: איני, ומי סברת דלהוסיף שמן על מין שאין מדליקין בו אסור?

והאמר רב ברונא אמר רב: חלב מהותך — נמס [ועיין ר"ן אם הפירוש מבושל או שלא נקרש] וקרבי דגים שנמוחו — אדם נותן לתוכו שמן כל שהוא, ומדליק בהם.

ושמע מינה שמועילה הוספת שמן בדבר שאין מדליקין בו.

ומתריצין: הני, חלב מהותך וקרבי דגים — מימשכי, מושכים הם את השמן וראויים להדלקה בעינייהו, כמות שהן.

והני, שאמרו במשנה שאסור להדליק בהם — לא מימשכי בעינייהו, ואינם ראויים כמות שהן.

ואלו השניים דממשכי, ראוי היה שיהיה מותר להדליק בהם כמות שהן אף ללא הוספה.

וגזרו רבנן על חלב מהותך שלא ידליק בו, משום חלב שאינו מהותך, לפי שכשאינו מהותך אינו נמשך אחר הפתילה.

הוא רק אם הנר דולק באותו החדר. והוכיח המשנה ברורה מכך שהגר"א מדמה דין זה לנר חנוכה שהשמש מתיר להשתמש לאור הנרות, מוכח שגם דעת הגר"א כהאליהו רבה שהרי בחנוכה השמש עומד ממש על הנרות, וגם בשבת זהו אופן היחיד שהתירו.

והאחרונים נחלקו האם ההיתר של הרמ"א הוא באופן שכל הנרות דולקים באותו החדר או אפילו אם דולקים בחדר אחר.

דעת המגן אברהם שאפילו אם הנר המותר דולק בחדר אחר, הרי הוא מתיר להשתמש בכל הנרות בבית, כי ע"י נר זה הוא זוכר שלא להטות. אך האליהו רבה סובר שהיתר הרמ"א